

Sygn. akt V ACa 286/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie V Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia SA Alicja Fronczyk

Sędziowie: SA Aleksandra Kempczyńska (spr.)

SA Paulina Asłanowicz

Protokolant: Małgorzata Szmit

po rozpoznaniu w dniu 24 czerwca 2021 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa E. M.

przeciwko Skarbowi Państwa – Prezydentowi (...) W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie

z dnia 18 lutego 2021 r., sygn. akt II C 1624/18

I. oddala apelację;

II. zasądza od E. M. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 4050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Paulina Asłanowicz Alicja Fronczyk Aleksandra Kempczyńska

Sygn. akt V ACa 286/21

UZASADNIENIE

Pozwem, wniesionym w dniu 11 grudnia 2018 roku, powód E. M. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa - Prezydenta (...) W. kwoty 76.700 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 10 grudnia 2018 roku do dnia zapłaty, tytułem bezumownego korzystania z działki należącej do powoda, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) w okresie od lutego 2009 roku do listopada 2018 roku oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania pojednawczego i kosztów procesu według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa, reprezentowany przez Prezydenta (...) W., a zastępowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej wniósł o oddalenie powództwa. Podniósł brak legitymacji biernej Skarbu Państwa w niniejszej sprawie, jako że przedmiotowa działka znajduje się od 1996 roku w posiadaniu (...) W..

W piśmie procesowym z dnia 25 marca 2019 roku powód zmodyfikował podstawę prawną powództwa opierając je na art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c. i żądaniu zasądzenia na jego rzecz równowartości pożytków, których z powodu złej gospodarki pozwany nie uzyskał. Jeśli bowiem Skarb Państwa zdecydował się oddać przedmiotową nieruchomość w nieodpłatne użytkowanie (...) W., które przejmowało wszelkie pożytki płynące z działki, to zaniedbał w tym zakresie obowiązki dobrego gospodarza. Mógł bowiem pobierać dochód z pożytków naturalnych i cywilnych.

Wyrokiem z dnia 18 lutego 2021 roku Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie oddalił powództwo i zasądził od powoda E. M. na rzecz pozwanego Skarbu Państwa zastępowanego przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne i ich ocena prawna:

Powód E. M. jest właścicielem nieruchomości, stanowiącej działkę o numerze ewidencyjnym (...) o powierzchni 0.2563 ha, położonej w W. w dzielnicy W. (obręb (...)), dla której Sąd Rejonowy dla Warszawy - Mokotowa w Warszawie prowadzi księgę wieczystą nr (...). Wskazaną nieruchomość powód nabył w drodze dziedziczenia testamentowego po A. R. z domu H., zmarłej 20 czerwca 1990 roku. Spadkodawczyni nabyła natomiast przedmiotową nieruchomość na podstawie umowy sprzedaży, zawartej 23 stycznia 1939 roku przed notariuszem W. R., od P. (...).

Wskutek działań wojennych w latach 1939 - 1945 A. R. utraciła władztwo nad rzeczoną nieruchomością. Po zakończeniu wojny działka znalazła się we władaniu Skarbu Państwa.

Decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 18 listopada 1996 roku (...) przedmiotowa działka, jako część dawnej działki Skarbu Państwa nr (...) z obrębu (...), została wyłączona z zarządu L. (...) i przekazana w użytkowanie (...) W. na podstawie art. 40 ustawy z dnia 28 września 1991 roku o lasach. Od tamtego czasu działka znajdowała się w posiadaniu (...) W., w imieniu którego prawo użytkowania lasu wykonywała jednostka budżetowa (...) W. pod nazwą L. W., prowadząc na tym terenie gospodarkę leśną.

28 stycznia 2009 roku Skarb Państwa - Prezydent (...) W. złożył do Sądu Rejonowego Warszawa - Mokotów w Warszawie wniosek o założenie dla działki nr (...) nowej księgi wieczystej i wpisanie Skarbu Państwa jako właściciela nieruchomości. Sąd wniosek uwzględnił.

Wyrokiem z dnia 25 stycznia 2018 roku Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie usunął niezgodność między stanem prawnym nieruchomości, ujawnionym w księdze wieczystej (...) a rzeczywistym stanem prawnym i nakazał Sądowi Rejonowemu dla Warszawy - Mokotowa w Warszawie założenie księgi wieczystej dla niezabudowanej nieruchomości, stanowiącej działkę o numerze (...) o powierzchni 0.2563 ha, położonej w W., w dzielnicy W. (obręb (...)) po odłączeniu jej z księgi wieczystej (...) i dokonanie w dziale II nowozałożonej księgi wieczystej wpisu prawa własności na rzecz E. M..

Pismem z dnia 15 marca 2018 roku E. M. wezwał Skarb Państwa - Prezydenta (...) W. do wydania nieruchomości, wpisanej aktualnie w księdze wieczystej nr (...), stanowiącej działkę o numerze (...), o powierzchni 0.2563 ha.

W piśmie z dnia 10 lipca 2018 roku E. M. wezwał Skarb Państwa - Prezydenta (...) W. oraz (...) W. do wydania nieruchomości, wpisanej aktualnie w księdze wieczystej nr (...) (uprzednio nieruchomość była wpisana do księgi wieczystej (...)), stanowiącej działkę o numerze (...) oraz do solidarnej zapłaty kwoty 600.000 zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości za okres ostatnich 10 lat.

Pismem z dnia 10 lipca 2018 roku powód zawezwał Skarb Państwa - Prezydenta (...) W. oraz (...) W. do próby ugodowej. W dniu 2 października 2018 roku w Sądzie Rejonowym dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie odbyło się posiedzenie pojednawcze z wniosku E. M., na którym stawili się przedstawiciele Skarbu Państwa - Prezydenta (...) W. oraz (...) W.. Uczestnicy postępowania wskazali, że nie widzą możliwości zawarcia ugody z wnioskodawcą.

W dniu 8 stycznia 2019 roku E. M. wystąpił przeciwko (...) W. z pozwem o wydanie nieruchomości, wpisanej w księdze wieczystej nr (...).

W odpowiedzi na pozew z 6 lutego 2019 roku, złożonej w sprawie II C 40/19 Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi - Południe w Warszawie, (...) W. reprezentowane przez Dyrektora L. W., uznało w całości powództwo E. M. o wydanie nieruchomości, wpisanej w księdze wieczystej nr (...).

Wyrokiem z dnia 13 lutego 2019 roku Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi - Południe w Warszawie nakazał (...) W., aby wydał E. M. nieruchomość stanowiącą działkę ewidencyjną o nr (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...).

Ustalając powyższy stan faktyczny Sąd oparł się na złożonych do akt dokumentach, których prawdziwość nie była kwestionowana przez którąkolwiek ze stron.

W ocenie Sądu roszczenie powoda o zwrot wszelkich pożytków - naturalnych i cywilnych, których pozwany nie uzyskał z powodu złej gospodarki jest bezzasadne.

W rozpoznawanej sprawie okolicznością bezsporną pozostaje, że Decyzją Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 18 listopada 1996 roku ((...)) działka o numerze ewidencyjnym (...) o powierzchni 0.2563 ha, położona w W. w dzielnicy W. (obręb (...)) jako część dawnej działki Skarbu Państwa nr (...) z obrębu (...) została wyłączona z zarządu L. (...) i przekazana, bez zmiany dotychczasowego przeznaczenia, w bezterminowe i bezpłatne użytkowanie (...) W. na potrzeby nauki, dydaktyki i masowego wypoczynku ludności.

Tym samym Skarb Państwa - Prezydent (...) W., jako posiadacz samoistny nieruchomości, nie jest zobowiązany do zwrotu powodowi wartości pożytków naturalnych działki, których z powodu złej gospodarki nie uzyskał, jako że w ogóle takich pożytków nie pobierał.

Na mocy powołanej decyzji pozwany oddał nieruchomość w użytkowanie (posiadanie zależne) (...) W., które zgodnie z punktem 1 decyzji miało wykonywać prawo użytkowania lasu i gruntów leśnych, czyli prowadzić na terenie nieruchomości tzw. gospodarke leśną. Nie ulega zatem wątpliwości, że ewentualne roszczenie o zwrot wartości pożytków naturalnych E. M. powinien skierować w stosunku do (...) W., a nie do Skarbu Państwa, które nie posiada legitymacji biernej w tym zakresie.

Kwestia związana z rozliczeniem korzystania z nieruchomości przez posiadacza samoistnego była zresztą przedmiotem analizy powiększonego składu Sądu Najwyższego, który w uchwale z 19 kwietnia 2017 roku (III CZP 84/16) wskazał, że korzystanie z nieruchomości przez posiadacza samoistnego, który oddał rzecz do używania najemcy, polega wyłącznie na pobieraniu pożytków cywilnych (art. 224 k.c. i 225 k.c.). W takim przypadku posiadacz samoistny w zasadzie nie ma możliwości wykorzystywania w inny sposób wartości użytkowej rzeczy, chociaż pozostaje ona w jego pośrednim władaniu. Obowiązek zwrotu pożytków lub ich wartości może zatem powstać po stronie posiadacza samoistnego jedynie wtedy, gdy oddał on rzecz w posiadanie zależne w ramach stosunku prawnego, przynoszącego takie korzyści. W niniejszej sprawie należało rozważyć zatem, czy Skarb Państwa jest zobowiązany do zwrotu powodowi pożytków cywilnych.

Powołana wcześniej decyzja Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 18 listopada 1996 roku ustanawiała na rzecz (...) W. użytkowanie bezpłatne wskazanych nieruchomości. Żaden przepis nie obowiązywał przy tym pozwanego, aby działki oddawał w odpłatne użytkowanie. Powód zresztą w żaden sposób nie wykazał, aby Skarb Państwa był obowiązany do zapewnienia sobie dochodu z tego tytułu. Intencją powołanej decyzji było bowiem oddanie działek w użytkowanie na cele niekomercyjne tj. na potrzeby nauki, dydaktyki, masowego wypoczynku. Punkt 9 decyzji wyłączał przy tym prawo wynajmowania czy dzierżawy przekazanego terenu. Co więcej, oddanie gruntu w bezpłatne użytkowanie (...) W. nastąpiło na wiele lat zanim pozwany utracił przymiot posiadacza w dobrej wierze.

Sąd stanął zatem na stanowisku, że skoro Skarb Państwa nie pobierał w okresie od lutego 2009 roku do listopada 2018 roku jakichkolwiek pożytków cywilnych, wobec braku zobligowania do takich działań, bezzasadne pozostaje żądanie zwrotu wartości pożytków cywilnych, których nie pozyskał z powodu złej gospodarki.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. Powód jako strona przegrywająca sprawę powinien zwrócić pozwanemu koszty procesu w wysokości 5.400 zł, na które składają się koszty zastępstwa procesowego.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł powód, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie prawa procesowego mającego wpływ na treść rozstrzygnięcia tj.

a) art. 227 k.p.c. w zw. z art. 316 k.p.c. poprzez dokonanie ich w sposób niepełny tj. zaniechanie ustalenia od kiedy pozwany pozostawał w złej wierze oraz

b) naruszenie art. 217 § 1 d.k.p.c. w zw. z art. 227 d.k.p.c. w zw. z art. 232 d.k.p.c. i art. 278 d.k.p.c. (d.k.p.c. tj. k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed 7 listopada 2019 r.) ewentualnie art. 227 k.p.c., art. 232 k.p.c., art. 205 12 § 2 k.p.c. i art. 278 k.p.c. (k.p.c. tj. k.p.c. w brzmieniu obowiązującym od 7 listopada 2019 r.) poprzez bezzasadne oddalenie wniosków powoda o dopuszczenie dowodu z:

- księgi ewidencji gruntów wraz z ewidencją środków trwałych w zakresie dotyczącym spornej działki, rocznych sprawozdań finansowo - gospodarczych za lata 2009 -2018, odnoszących się do kompleksu leśnego, w skład którego wchodzi w/w działka oraz szczegółowych warunków użytkowania lasu, a w konsekwencji zaniechanie ustalenia czy planowano, aby przedmiotowa nieruchomość w badanym okresie przynosiła pożytki naturalne, a jeśli tak to jakie i o jakiej wartości,

- opinii biegłego z zakresu leśnictwa, a w konsekwencji zaniechanie ustalenia jakiej wartości pożytków naturalnych można było zasadnie oczekiwać w okresie od lutego 2009 r. do końca listopada 2018 r., prowadząc w sposób prawidłowy gospodarkę na spornej nieruchomości,

- opinii biegłego z zakresu szacowania czynszową a w konsekwencji zaniechanie ustalenia możliwych do uzyskania w okresie od lutego 2009 r. do końca listopada 2018 r. pożytków cywilnych w postaci czynszu z tytułu dzierżawy (używania wraz z prawem pobierania pożytków) całej powierzchni przedmiotowej działki,

2. naruszenie prawa materialnego tj.:

a) art. 224 w zw. z art. 225 k.c. poprzez jego niezastosowanie i błędne uznanie, iż powodowi nie przysługuje względem pozwanego roszczenie o zwrot równowartości pożytków cywilnych, których z powodu złej gospodarki nie uzyskał

a nadto z ostrożności procesowej

b) art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, iż w okolicznościach sprawy brak normy prawnej, zobowiązującej pozwanego wprost do oddawania spornej nieruchomości w odpłatne użytkowanie mieści się w granicach przysługującego mu prawda podmiotowego, podczas gdy stanowi ono nadużycie tego prawda,

c) art. 405 k.c. poprzez jego niezastosowanie i nie rozważenie, czy pozwany jako posiadacz samoistny oddając rzecz powoda (a wcześniej spadkodawczyni powoda), a zatem majątek prywatnej osoby fizycznej, nieodpłatnie w użytkowanie (...) W. z przeznaczeniem na cele publiczne tj. na potrzeby nauki, dydaktyki i masowego wypoczynku nie jest bezpodstawnie wzbogacony względem powoda, a w konsekwencji nie rozważenie istoty sporu,

a nadto

3. naruszenie art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i zaniechanie odstąpienia od obciążania strony powodowej kosztami procesu należnymi pozwanemu.

Wskazując na powyższe zarzuty powód wniósł o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie spraw Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego,

ewentualnie o

1. zmianę pkt 2 zaskarżonego wyroku i odstąpienie od obciążania powoda kosztami procesu należnymi pozwanemu,
2. odstąpienie od obciążania powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne poczynione przez sąd pierwszej instancji i przyjmuje je za własne.

W ocenie Sądu Apelacyjnego rozstrzygając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy zasadnie powołał się na uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2017 r., III CZP 84/16. Uchwała ta stanowi, że korzystanie z nieruchomości przez posiadacza samoistnego, który oddał rzecz do używania najemcy, polega wyłącznie na pobieraniu pożytków cywilnych (art. 224 i 225 k.c.). W uchwale tej zgodzono się z tym nurtem orzecznictwa, które przyjmowało, że posiadacz samoistny rzeczy, który oddał ją w posiadanie zależne, nie ma obowiązku zaspokojenia roszczenia o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy. Oddanie bowiem przez posiadacza samoistnego rzeczy w posiadanie zależne bez utraty przymiotu posiadacza, sprawia, że zakres możliwości korzystania przez niego z rzeczy uległ znacznemu ograniczeniu i w rzeczywistości został zredukowany do pobierania pożytków cywilnych. Obowiązek posiadacza samoistnego zwrotu pożytków może powstać jedynie wtedy, gdy oddał on rzecz w posiadanie zależne w ramach stosunku prawnego przynoszącego takie korzyści. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 21 lipca 2017 roku o sygn. I CSK 697/15 wyraźnie wskazał, iż akceptuje powyższe stanowisko powiększonego składu Sądu Najwyższego. Jednocześnie dostrzegł, powołując brzemienne art. 224 § 2 k.c., istnienie obok roszczenia o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z rzeczy, (które może dotyczyć zwrotu kosztów, które właściciel poniósł w związku z koniecznością korzystania z cudzej rzeczy zamiast własnej, kompensatę utraconych korzyści, możliwych do uzyskania w razie oddania rzeczy np. w dzierżawę lub najem, a także wydanie korzyści uzyskanych przez posiadacza w następstwie korzystania z rzeczy), także roszczenia o wydanie pożytków lub ich wartości. Podkreślił jednocześnie, iż redakcja art. 224 § 2 k.c. wskazuje, że nie jest możliwe dochodzenie łącznie obu tych roszczeń od jednej osoby - roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy, może być dochodzone wobec faktycznego posiadacza, a posiadacz samoistny odpowiada za zwrot pożytków, związanych z korzystaniem z rzeczy w sposób ograniczony do ich pobierania. W niniejszej sprawie jest bezsporne, że pożytki cywilne nie były przez pozwanego pobierane, nieruchomość została oddana (...) W. w bezpłatne użytkowanie na potrzeby nauki, dydaktyki i masowego wypoczynku ludności.

Wskazać należy też, że to powód miał obowiązek wykazania złej gospodarki pozwanego, jako przyczyny nieuzyskania pożytków. Obowiązek zaspokojenia przez posiadacza w złej wierze roszczeń przewidzianych w art. 225 k.c. różni się od takiego obowiązku posiadacza w dobrej wierze od chwili, w której dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy m.in. tym, że posiadacz taki jest obowiązany zwrócić także wartość pożytków, których z powodu złej gospodarki nie uzyskał. Od odpowiedzialności tej nie zwalnia go brak winy, niemniej obowiązek zwrotu pożytków, których posiadacz nie uzyskał, prowadzi do konieczności wykazania przesłanki złej gospodarki. Skutki prawne z tego faktu wywodzi właściciel rzeczy, który domaga się od samoistnego posiadacza w złej wierze zwrotu wartości nieuzyskanych pożytków, dlatego - zgodnie z regułą wyrażoną w art. 6 k.c. - spoczywa na nim ciężar wykazania przesłanki złej gospodarki. W ocenie Sądu Apelacyjnego przesłanka ta nie została wykazana.

Pojęcie złej gospodarki nie jest wyjaśnione przez ustawodawcę. Ocena tej przesłanki musi podlegać badaniu każdorazowo w okolicznościach konkretnej sprawy. W doktrynie wskazuje się, że nie można utożsamiać prawidłowej gospodarki z działalnością gospodarczą, prawidłowa gospodarka nie musi polegać bowiem na osiągnięciu pożytków naturalnych czy cywilnych (Ustawa o gospodarce nieruchomościami, komentarz. Ewa Bończak – Kucharczyk,

Lex 2020). Dla określenia wartości cywilnych pożytków nieuzyskanych należy stosować kryterium obiektywne, a więc kierować się wynikami, jakie dane rzecz przynosi przy normalnej gospodarce. Sporna nieruchomości stanowi nieruchomości leśną, bez dostępu do dróg publicznych, jej wykorzystanie na cele dydaktyczne i wypoczynkowe jest obiektywnie uzasadnione.

W konsekwencji, wobec nie wykazania przesłanki złej gospodarki, zgodzić się należy z pozwanym, że zbędnym było przeprowadzanie dowodu z dokumentów i opinii biegłych na okoliczność wysokości pożytków niepobranych przez pozwanego wskutek złej gospodarki.

Zarzut naruszenia art. 405 k.c. w związku z art. 224 § 2 k.c. i art. 225 k.c. także nie zasługuje na uwzględnienie. Odpowiedzialność z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia ma charakter subsydiarny i wchodzi w grę tylko wówczas, gdy nie ma innej podstawy odpowiedzialności. Przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu nie służą do konstruowania na ich podstawie odpowiedzialności dłużnika, która ma zastępować jego odpowiedzialność z innego tytułu, gdy wierzyciel bądź w ogóle nie opiera żądania na tej podstawie, bądź nie wykazał przesłanek uzasadniających takie żądanie. Jeżeli zatem bezwzględnie obowiązujące przepisy kodeksu cywilnego normują roszczenia pomiędzy właścicielem a posiadaczem rzeczy, których nie łączy stosunek umowny, wtedy te przepisy mają zastosowanie. Dopiero wówczas, gdy okaże się, że nie ma podstaw do stosowania art. 224 i nast. k.c., zastosowanie znajdzie art. 405 k.c. (por.: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 marca 2015 r., I ACa 1335/14, LEX nr 1768747). Oparcie roszczenia na przepisach o bezpodstawnym wzbogaceniu jest możliwe wówczas, gdy dany stan faktyczny nie podlega innej regulacji ustawowej bądź umownej. Zatem gdyby powód nie mógł dochodzić od pozwanego żadnych roszczeń na podstawie art. 224 i nast. k.c. z uwagi na brak legitymacji biernej pozwanego, wówczas dopiero mógłby konstruować roszczenie wywodzone z art. 405 k.c. – oczywiście przy założeniu wykazania jego przesłanek czyli wzbogacenia się przez pozwanego bez podstawy prawnej kosztem majątku powoda. Jednak skoro taka podstawa odpowiedzialności istnieje, przepisy dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia nie mają zastosowania. Ponadto z analizy pism procesowych powoda wynika, że bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego upatrywał on w zaniechaniu pobrania przezeń pożytków cywilnych. Tymczasem jak wskazano wyżej nie było to działanie bezprawne, powód nie wykazał przesłanki złej gospodarki, brak jest przepisu obligującego pozwanego do oddania spornej nieruchomości w odpłatne użytkowanie.

Niezasadny jest zarzut naruszenia art. 5 k.c. Konstrukcja nadużycia prawa podmiotowego (art. 5 k.c.) ma charakter wyjątkowy i może być zastosowana tylko po wykazaniu wyjątkowych okoliczności. Powoływanie się na naruszenie zasad współżycia społecznego wymaga także wskazania, jaka konkretnie zasada została naruszona. Dodatkowo wskazać należy, że powołanie się na nadużycie prawa podmiotowego jest zawsze środkiem obrony, a nie podstawą do wysuwania żądań pod adresem przeciwnika (tak szerzej B. Janiszewska, Tarcza – nie miecz. Refleksje o współczesnych uwarunkowaniach stosowania art. 5 k.c. [w:] Ochrona strony słabszej stosunku prawnego. Księga jubileuszowa ofiarowana Profesorowi Adamowi Zielińskiemu, red. M. Boratyńska, Warszawa 2016, s. 147 i n.). Artykuł 5 k.c. nie jest bowiem normą nadrzędną w stosunku do innych norm obowiązującego prawa, nie daje sądowi kompetencji do zmiany skutków prawnych, wynikających z innych przepisów lub do ukształtowania treści stosunku prawnego. Ogólne powołanie się na nadużycie przez pozwanego prawa podmiotowego, przy braku wykazania przesłanek jego odpowiedzialności, nie może stanowić podstawy do uwzględnienia powództwa o zapłatę.

Nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 102 k.p.c. Wskazany przepis stanowi wyjątek w stosunku do reguł ogólnych wyrażonych w art. 98 § 1 i 100 k.p.c. i – wobec tego – „musi być wykładany ściśle, co oznacza, że jedynie rzeczywiście wyjątkowe, szczególne okoliczności pozwalają na zastosowanie w sprawie zasady słuszności i nieobciążenie strony przegrywającej kosztami procesu, gdyż obciążenie strony w takiej sytuacji kosztami godziłoby w poczucie sprawiedliwości” (z uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2013 roku, II CZ 124/12). W ocenie Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie nie zachodzą szczególne okoliczności, uzasadniające odstąpienie od obciążania powoda kosztami postępowania. Za taką okoliczność nie można uznać załączenia przez pozwanego do odpowiedzi na pozew w ramach podjętej obrony decyzji Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 18 listopada 1996 roku, powód bowiem pomimo zapoznania się ze wskazaną decyzją po otrzymaniu odpowiedzi na pozew nadal popierał powództwo a także wywiódł apelację.

Bezasadność apelacji uzasadniała obciążenie powoda kosztami postępowania poniesionymi przez stronę pozwaną z tytułu minimalnej stawki wynagrodzenia za udział w postępowaniu apelacyjnym po stronie biernej zawodowego pełnomocnika, czyli w łącznej kwocie 4.050 zł, o czym Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów i art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.

Aleksandra Kempczyńska Alicja Fronczyk Paulina Asłanowicz